

Pražské Konfrontace a bratislavské Konfrontácie začátkem 60.let

Vědomí souvislostí

To byly ojedinělé, neveřejné výstavní přehlídky a setkání. Probíhaly v ateliérech umělců jako vědomé a potřebné, otevřené konfrontace a komparace tvorby, díla i názorů. To všechno vznikalo v souřadnicích daného času počátkem 60.let, v úzkém generačním kontextu a v atmosféře doby, která iniciovala novou psychickou, filozofickou i výtvarnou citlivost na proces vývoje a proměn tehdejšího Československa a Evropy.

Tvorba umělců Konfrontací rozvíjela především některé tendence abstraktního výtvarného projevu a výrazu. Podstatou této tvorby byla výpověď o vnitřním, duševním životě člověka a umělce. Šlo o identifikaci sebe samého i sebe v souvislostech v čase a prostoru, který se vyznačoval složitými politickými, filozofickými, sociálními a kulturními parametry. Všechno vedlo k subjektivismu, k hluboce osobní výpovědi a k reflexi existencionálních pocitů a poznání, k prezentaci stavů duše. Právě v nich byla obsažena úzkost, nejistota, odpor, ale také touha a naděje po svobodě myšlení, tvorby a činu. Kultura a výtvarné umění s předstihem předvídalily polaritu 60.let a v symbolické i reálné podobě se staly předzvěstí vzletu a pádu, lesku i bídy památné doby před a po srpnu 1968.

Iniciátorem pražských Konfrontací byl sochař Jan Koblasa. První se uskutečnily v roce 1960 v ateliéru Jiřího Valenty na Palmovce a v ateliéru Aleše Veselého na Žižkově. Na Konfrontacích vystavovali svou komorní tvorbu kromě již uvedených autorů i Vladimír Boudník, Čestmír Janošek, Antonín

▲ J. Kočíš: *Figurky ze šachovnice*, 1964 - 69, dřevo

Malek, Zdeněk Beran, Antonín Tomalík, Zbyšek Sion, Václav Krížek a fotografové Jiří Putna a Karel Kuklík. Výstavy trvaly jenom několik hodin. Neoddělitelně k nim patřilo přehrávání moderní hudby a hlavní podstata spočívala v tvořivém setkání umělců, literátů i teoretiků, zejména z okruhu F.Šmejkalů. Později, již veřejné III.konfrontace se zúčastnili také S.Bene, M.Hotový, J.Janiček, Č.Krátky, P.Nešleha. Jejich tvorba představovala český informel, lyrickou abstrakci a strukturální, materiállovou malbu s prvky gestické malby a tašizmu. V evropském kontextu této tvorby lze připomenout jména A.Tapiés, J.Dubuffet, J.Fautrier, Wols a z českých umělců Mikuláše Medka, který představoval vrchol tohoto texturálního informelu jako malby "na živou blánu, napnutou v prostoru nicoty".

Pražská aktivita inspirovala některé generačně i názorově blízké umělce z Bratislavy. Setkali se u malíře Mariána

▲ R. Fila: *Sluneční zátiší*, 1962, olej

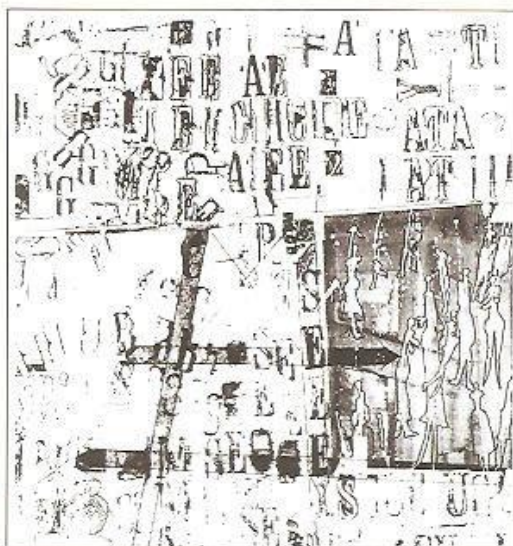
▲ M. Urbánek: K-83-56, 1983

◀ str. 2

Čunderlíka (1926-1983) a první, neveřejné Konfrontace uspořádali v ateliéru sochaře Jozefa Jankoviče v lednu 1961. V okruhu Konfrontací nejaktivněji působili mnozí výtvarníci českého původu: Jaroslav Kočíš (1933 Veselí na Moravě-1990 Bratislava), Miloš Urbásek (1932 Ostrava - 1988 Drábsko), Eduard Ovčáček (1933 Třinec) a hlavně Rudolf Fila (1932 Příbram na Moravě), jehož tvorba též úzce souvisela s duchem Konfrontací a s programem skupiny **Parabola** (Brno, Olomouc). Druhé bratislavské konfrontace (1962) byly v ateliéru sochaře Andreje Rudavského v Podunajských Biskupiciach a třetí v bytě fotografa Ivana Mačáka. Také na bratislavských Konfrontacích byla zastoupena moderní evropská hudba (Schönberg, Webern, Stockhausen) a domácí komponisté - Ilja Zeljenka a mim Milan Sládek. Čtvrté bratislavské Konfrontace byly již veřejné (foyer Malé scény Slovenského národního divadla v roce 1964) a prezentovaly v celé šíři polaritu tehdejšího slovenského informelu a tendenci lyrické malby, akční malby a malby gesta, ale i metaforického sochařství a strukturální grafiky.

► Mikuláš GALANDA: *Harlekyn*, 1930, olej

Bratislavské Konfrontace tvorbou výtvarníků českého nebo moravského původu otevřely cestu doposud na Slovensku skromnému abstraktnímu výtvarnému projevu. Příznačná metaforičnost této tvorby hovořila o lidské citlivosti na dotyk, zásah či zraňování subjektu člověka a jeho duše. Proto se často objevovalo téma bolesti, rány, stigmatu a jizvy, proto utrpení, pieta a martyri-

► E. Ovčáček: *Postríkani*, 1981

◀ J. Koblasa: *Moby Dick*, 1963

zace hmoty v podobě moderního veraikonu - symbolu času, jeho plynutí a proměn ve výškách i hloubkách lidských osudů této doby.

Aktivita pražských a bratislavských Konfrontací patřila k dodnes nepřekonaným kontaktům výtvarné kultury Československa. Podílela se na vytváření vysoké hodnoty našeho umění 60. let a zůstává velkým příkladem síly a citlivosti umění, které má svou vysokou uměleckou hodnotu, vroucí emocionalitu, lidskost i étos.

Bohumír Bachratý

Foto: archiv autora

